

Termsamling

Tabell 1. Beskrivning av viktiga termer

Term	Beskrivning
Aktör	En aktör är en formell organisation, antingen offentlig, privat eller ideell, eller ett spontant socialt nätverk, som har betydelse för hanteringen av samhällsstörningar. Läs mer: • Aktörsgemensamt arbete – Process för aktörsgemensam inriktning och samordning • Aktörsgemensamt arbete – Organisering och roller Webblänk: • https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/gemensamma-grunder--ramverk-for-ledning-och-samverkan/arbetssatt-samt-checklistor-och-mallar/aktorsgemensam-inriktning-och-samordning/
Aktörsgemensam	Aktörsgemensam betyder "över organisationsgränser", i kontrast till aktörsintern. Något blir aktörsgemensamt när flera aktörer ska verka tillsammans. Hanteringen av samhällsstörningar blir aktörsgemensam när mer än en aktör är inblandad och när relationer uppstår mellan dessa aktörer för att hantera händelsen. Läs mer: • Aktörsgemensamt arbete – Process för aktörsgemensam inriktning och samordning • Aktörsgemensamt arbete – Organisering och roller Webblänk: • https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/gemensamma-grunder--ramverk-for-ledning-och-samverkan/arbetssatt-samt-checklistor-och-mallar/aktorsgemensam-inriktning-och-samordning/

Aktörsgemensamt analys- och beslutsstöd

Ett aktörsgemensamt analys- och beslutsstöd är en funktion ska stödja Inriktnings- och samordningsfunktionen. Stödet säkerställer att det aktörsgemensamma perspektivet är i fokus för de analyser och underlag som tas fram till Inriktnings- och samordningsfunktionen vid hanteringen av en händelse.

Läs mer:

- Aktörsgemensamt arbete – Organisering och roller sid 9-10.

Webblänk:

- <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/gemensamma-grunder--ramverk-for-ledning-och-samverkan/arbetssatt-samt-checklistor-och-mallar/aktorsgemensam-inriktning-och-samordning/>

Aktörsintern

Aktörsintern betyder "inom egen organisation", i kontrast till aktörsgemensam. Organisation måste inte tvunget vara en organisation i formell mening utan kan också bestå av ett spontant socialt nätverk som uppstår i hanteringen av samhällsstörningar.

Läs mer:

- Aktörsgemensamt arbete – Process för aktörsgemensam inriktning och samordning

Webblänk:

- <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/gemensamma-grunder--ramverk-for-ledning-och-samverkan/arbetssatt-samt-checklistor-och-mallar/aktorsgemensam-inriktning-och-samordning/>

Förhållningssätt

Förhållningssätten är sätt att tänka som påverkar våra resonemang, attityder och agerande. De kan ses som mentala kompasser som vägleder vårt tänkande och våra handlingar på ett konstruktivt sätt.

Läs mer:

- Förhållningssätt för effektiv hantering av samhällsstörningar

Webblänk:

- <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/gemensamma-grunder--ramverk-for-ledning-och-samverkan/forhallningssatt/>

Generella aktiviteter

Generella aktiviteter är det som alltid måste göras för att någon eller några medvetet ska åstadkomma inriktning och samordning. De generella aktiviteterna är: Kommunicera, Samla in och bearbeta information, Förstå situationen, Ta fram/justera inriktning samt Åstadkomma samordning.

Läs mer:

- Centrala koncept – En grund för aktörsgemensamt arbete med ledning, samverkan och övrig styrning, sid 34-39.

Webblänk:

- <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/gemensamma-grunder--ramverk-for-ledning-och-samverkan/konceptuell-grund/>

Helhetssyn

Helhetssyn innebär att aktörer ser sin egen hantering av en samhällsstörning som en del av en helhet – en pusselbit i ett större system. Genom att skapa helhetssyn tar vi ansvar för det egna uppdraget, samtidigt som vi aktivt bidrar till att den gemensamma hanteringen av samhällsstörningar blir så effektiv som möjligt.

Läs mer:

- Förhållningssätt för effektiv hantering av samhällsstörningar sid 11-14.

Webblänk:

- <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/gemensamma-grunder--ramverk-for-ledning-och-samverkan/forhallningssatt/>

Informationsdelning

Informationsdelning syftar på information som delas för kännedom utan att det finns krav i författning.

Läs mer:

- Process för samlad lägesbild – beskrivning steg för steg

Webblänk:

- <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/gemensamma-grunder--ramverk-for-ledning-och-samverkan/arbetssatt-samt-checklistor-och-mallar/samlad-lagesbild/>

Inriktning

Inriktning handlar om att se till att **rätt saker blir gjorda**. Inriktning handlar om **övergripande riktning** snarare än om detaljer

Avsedd inriktning är den inriktning vi vill att en verksamhet ska ha. Den avsedda inriktningen beskriver

1. **Mål** – det vi vill uppnå
2. **Avsikt** – vad vi övergripande ska göra för att uppnå målet

När resurserna* agerar i praktiken behöver vi bedöma den **uppnådda** inriktningen, för det ger en bild av var vi är på väg.

(*Samhällets resurser är ett brett begrepp som rymmer allt från individer och kompetenser till saker som infrastruktur och utrustning).

Läs mer:

Centrala koncept sid 25-29.

Webblänk:

- <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/gemensamma-grunder--ramverk-for-ledning-och-samverkan/konceptuell-grund/>

Inriktnings- och samordningsfunktion

En grupp aktörer som har satts samman i syfte att komma överens om hur en nära förestående eller inträffad samhällsstörning ska hanteras gemensamt.

Läs mer:

- Aktörsgemensamt arbete – Organisering och roller sid 8-9.

Webblänk:

- <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/gemensamma-grunder--ramverk-for-ledning-och-samverkan/arbetssatt-samt-checklistor-och-mallar/aktorsgemensam-inriktning-och-samordning/>

Inriktnings- och samordningskontakt

Inriktnings- och samordningskontakten, ISK, är den primära kontaktvägen in i en organisation inför och vid samhällsstörningar. Den person är inriktnings- och samordningskontakt tar emot och förmedlar larm eller annan information vid en inträffad eller befarad samhällsstörning

Läs mer:

- Aktörsgemensamt arbete – Organisering och roller sid 12-13.
- Rollkort: Inriktnings- och samordningskontakt.

Webblänk:

- <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/gemensamma-grunder--ramverk-for-ledning-och-samverkan/arbetssatt-samt-checklistor-och-mallar/aktorsgemensam-inriktning-och-samordning/>

Kommunikativ lägesbild

En kommunikativ lägesbild är en del av, eller komplement till, en lägesbild. Den belyser kommunikativa aspekter av en samhällsstörning och dess konsekvenser för att ge överblick, förståelse och underlag till beslut som rör kommunikationsåtgärder.

Läs mer:

- Process för samlad lägesbild – beskrivning steg för steg

Webblänk:

- <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/gemensamma-grunder--ramverk-for-ledning-och-samverkan/arbetssatt-samt-checklistor-och-mallar/samlad-lagesbild/>

Koordinator för aktörsgemensamt analys- och beslutsstöd

Ansvar för koordinator för aktörsgemensamt analys- och beslutsstöd innebär att, när behov uppstår, leda och samordna arbetet i det aktörsgemensamma analys- och beslutsstödet vid en samhällsstörning. Detta sker på uppdrag av samverkansledaren.

Läs mer:

- Aktörsgemensamt arbete – Organisering och roller sid 9-10.
- Rollkort: Koordinator för aktörsgemensamt analys- och beslutsstöd

Webblänk:

- <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/gemensamma-grunder--ramverk-for-ledning-och-samverkan/arbetssatt-samt-checklistor-och-mallar/aktorsgemensam-inriktning-och-samordning/>

Ledning

Ledning innebär att inriktning och samordning uppnås med utgångspunkt i en förutbestämd beslutshierarki.

Läs mer:

- Centrala koncept sid 41-42.

Webblänk:

- <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/gemensamma-grunder--ramverk-for-ledning-och-samverkan/konceptuell-grund/>

Ledningssystem

Ett ledningssystem har till uppgift att åstadkomma inriktning och samordning av verksamheten som bedrivs. Ett ledningssystem består av allt som behövs för att kunna åstadkomma inriktning och samordning, till exempel rollbeskrivningar, processbeskrivningar, tekniska stödsystem och inte minst människor

Läs mer:

- Centrala koncept sid 44-54.

Webblänk:

- <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/gemensamma-grunder--ramverk-for-ledning-och-samverkan/konceptuell-grund/>

Lägesbild

Lägesbild är urval av information som analyseras och sammanställs i form av beskrivningar och bedömningar av läget. Syftet är att ge överblick, förståelse och underlag till beslut och åtgärder.

Läs mer:

- Process för samlad lägesbild – beskrivning steg för steg

Webblänk:

- <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/gemensamma-grunder--ramverk-for-ledning-och-samverkan/arbetssatt-samt-checklistor-och-mallar/samlad-lagesbild/>

Perspektivförståelse

Perspektivförståelse innebär att förstå andras perspektiv som komplement till det egna perspektivet. Om vi är nyfikna, ställer frågor, lyssnar och aktivt försöker förstå andras perspektiv får vi en mer heltäckande bild av samhällsstörningen och hjälpbehoven.

Läs mer:

- Förhållningssätt för effektiv hantering av samhällsstörningar sid 16-21.

Webblänk:

- <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/gemensamma-grunder--ramverk-for-ledning-och-samverkan/forhallningssatt/>

Proaktivitet

Att vara proaktiv är att vara förutseende och att arbeta förebyggande. Vid hanteringen av samhällsstörningar handlar det om att försöka ligga steget före – både i tanke och handling. Exempel på proaktivitet kan vara att upptäcka tidiga signaler på begynnande störningar och agera på dessa genom att exempelvis kontakta andra relevanta aktörer för samverkan.

Läs mer:

- Förhållningssätt för effektiv hantering av samhällsstörningar sid 28-32.

Webblänk:

- <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/gemensamma-grunder--ramverk-for-ledning-och-samverkan/forhallningssatt/>

Rapportering

Med rapportering avses formella krav på att dela information enligt författningar.

Läs mer:

- Arbetssätt: Om rapportering – vad innebär det för aktörerna

Webblänk:

- <https://www.msb.se/sv/publikationer/arbetssatt-om-rapportering--vad-innebar-det-for-aktorena/>

Responssystem

Responssystemet är det system som består av alla aktörer som är engagerade i en samhällsstörning. Det är uppbyggt av en rad väldigt olika aktörer som i sig har olika ledningssystem och utförarsystem. Det finns inte ett ledningssystem i responssystemet, utan flera. Det är därför samverkan är nödvändigt.

Läs mer:

- Centrala koncept sid 44-54.

Webblänk:

- <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/gemensamma-grunder--ramverk-for-ledning-och-samverkan/konceptuell-grund/>

Samhällsstörningar

Samhällsstörningar är ett samlingsbegrepp för företeelser och händelser och deras negativa konsekvenser för det som ska skyddas i samhället.

Läs mer:

- Centrala koncept sid 13-16.

Webblänk:

- <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/gemensamma-grunder--ramverk-for-ledning-och-samverkan/konceptuell-grund/>

Samlad lägesbild

Samlad lägesbild är urval av information från flera aktörer och källor som analyseras och sammanställs i form av beskrivningar och bedömningar av läget. Syftet är att ge överblick, förståelse och underlag till beslut och åtgärder i det aktörsgemensamma arbetet.

Läs mer:

- Process för samlad lägesbild – beskrivning steg för steg

Webblänk:

- <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/gemensamma-grunder--ramverk-for-ledning-och-samverkan/arbetssatt-samt-checklistor-och-mallar/samlad-lagesbild/>

Samordning

Samordning är att använda rätt resurser för att göra rätt saker på rätt plats i rätt tid.

Avsedd samordning är den samordning som vi från början vill att det ska bli, medan uppnådd samordning är den samordning som sker i praktiken.

Läs mer:

- Centrala koncept sid 25-29.

Webblänk:

- <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/gemensamma-grunder--ramverk-for-ledning-och-samverkan/konceptuell-grund/>

Samverkan

Samverkan definieras här som att åstadkomma inriktning och samordning genom informationsdelning och överenskommelser i sammanhang där ingen har mandat att bestämma över någon annan.

Läs mer:

- Centrala koncept sid 41.

Webblänk:

- <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/gemensamma-grunder--ramverk-for-ledning-och-samverkan/konceptuell-grund/>

Samverkansdeltagare

En samverkansdeltagare i det aktörsgemensamma arbetet ska att bidra med sin organisations kunskap och perspektiv i arbetet, till exempel i en Inriktnings- och samordningsfunktion. Beroende på vilka frågor som ska hanteras kan representationen skifta över tid och ibland utgöras av flera individer med olika kompetenser från samma aktör. Beroende på vad syftet är kan det vara personer på till exempel handläggarnivå eller på olika chefsnivåer

Läs mer:

- Aktörsgemensamt arbete – Organisering och roller sid 15-16.
- Rollkort: Samverkansdeltagare

Webblänk:

- <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/gemensamma-grunder--ramverk-for-ledning-och-samverkan/arbetssatt-samt-checklistor-och-mallar/aktorsgemensam-inriktning-och-samordning/>

Samverkansledare

En samverkansledare är den person som driver det aktörsgemensamma arbetet framåt mot inriktning och samordning i samband med en samhällsstörning. Arbetet kan till exempel genomföras i en inriktnings- och samordningsfunktion

Läs mer:

- Aktörsgemensamt arbete – Organisering och roller sid 14-15.
- Rollkort: Samverkansledare

Webblänk:

- <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/gemensamma-grunder--ramverk-for-ledning-och-samverkan/arbetssatt-samt-checklistor-och-mallar/aktorsgemensam-inriktning-och-samordning/>

Systemsyn

Systemsyn är att förstå helheter och beroendeförhållanden, vilket möjliggör ett flertal av de förhållningssätt som tillämpas vid praktisk hantering – såsom helhetssyn, perspektivförståelse och medvetet beslutsfattande. I konceptuella resonemang är dock systemsyn en grundläggande förutsättning, eftersom systemsyn innebär att ledning och samverkan sker i en miljö där olika system påverkar varandra i en helhet som går att betrakta ur många olika perspektiv

Läs mer:

- Centrala koncept sid 20-23.

Webblänk:

- <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/gemensamma-grunder--ramverk-for-ledning-och-samverkan/konceptuell-grund/>

Utförarsystem

Ett utförarsystem består av de resurser som utför de fattade besluten som tagits fram av ledningssystemet. Ett ledningssystem ger inriktning och samordning av de aktiviteter som genomförs av utförarsystemet, ibland också kallat verkanssystemet.

Läs mer:

- Centrala koncept sid 44-54.

Webblänk:

- <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/gemensamma-grunder--ramverk-for-ledning-och-samverkan/konceptuell-grund/>

Övrig styrning

Övrig styrning innebär att en eller flera aktörer – utifrån en framtagna inriktning och plan – påverkar andra organisationers agerande genom exempelvis rekommendationer, uppmaningar och liknande. De som tar emot informationen har inte själva varit med i några gemensamma arbeten, utan är endast mottagare av informationen.

Läs mer:

- Centrala koncept sid 43.

Webblänk:

- <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/gemensamma-grunder--ramverk-for-ledning-och-samverkan/konceptuell-grund/>